

سال هفتم - شماره بیست و یکم - زمستان ۱۳۹۵

صص ۱-۲۴

سنجش میزان تأثیر ارزش‌های اجتماعی بر احساس امنیت شهری (مطالعه‌ی موردی: شهر تهران)

مصطفی ازکیا^۱، مهدی مختارپور^۲

چکیده

مفهوم امنیت، یکی از شاخصه‌های کیفیت زندگی در شهرهاست و آسیب‌های اجتماعی از مهمترین پیامدهای مختلف ناامنی به شمار می‌روند. در این راستا، پژوهش حاضر به دنبال سنجش میزان تأثیر ارزش‌های اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی در مناطق شهری است. بنابراین تحقیق حاضر مبتنی بر مباحث نظری اندیشمندانی نظیر باری بوزان، گیدنز، پارسونز در حوزه‌ی امنیت اجتماعی در فضای شهری و همچنین نظریات کلمن و پاتنام در حوزه‌ی ارزش‌های اجتماعی و مفهوم هم ارز آن تحت عنوان سرمایه‌ی اجتماعی متمرکز است. اهمیت بررسی موضوع درباره‌ی احساس امنیت اجتماعی از اینجا ناشی می‌شود که بدون شناخت عوامل مؤثر و مرتبط بر امنیت در افراد، تأمین امنیت اجتماعی در سطح جامعه امکان‌پذیر نخواهد بود. بر این اساس شناسایی تأثیر ارزش‌های اجتماعی مؤثر بر امنیت اجتماعی از پیش شرط‌های اساسی برای برنامه‌ریزی شهر سالم برای ارتقای سطح امنیت اجتماعی است. پژوهش حاضر به همین دلیل در پی شناسایی مهمترین عوامل تأثیرگذار بر امنیت اجتماعی در شهر تهران صورت گرفته است. روش مورد استفاده در این پژوهش روش پیمایشی است. جامعه‌ی آماری این تحقیق را ساکنان مناطق ۲۲ گانه‌ی شهر تهران تشکیل می‌دهند که طبق سرشماری عمومی نفوس

mazkia@ut.ac.ir

۱- استاد جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران

۲- دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران mehdi.mokhtarpour@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۹۵/۹/۲۴

تاریخ وصول: ۹۵/۵/۱۹

و مسکن سال ۱۳۹۰ شامل ۸۱۵۴۰۵۱ نفر است. با استفاده از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم است، نمونه‌ی آماری از ساکنان شهر تهران برابر ۳۸۵ نفر انتخاب گردیده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که بین متغیرهای مستقل (ارجحیت جنسی، خود پنداری طبقاتی، فردگرایی - جمع‌گرایی، عدالت اجتماعی، تقدیرگرایی، غرور ملی و اعتماد بین شخصی) و متغیر وابسته (امنیت اجتماعی در مناطق شهری) رابطه‌ی مستقیم وجود دارد.

واژگان کلیدی: امنیت، ارزش‌های اجتماعی، فضای شهری، عدالت اجتماعی، امنیت اجتماعی.

مقدمه

انسان‌ها در قالب جامعه با پیروی از الگوها و ارزش‌ها، زندگی خود را طراحی می‌کنند اما با سپری شدن زمان به تناسب گسترش ارتباطات، توسعه و تغییر زندگی، زمانی فرا می‌رسد که افراد جامعه و جامعه با اختیار و یا به اجبار باید در این الگوها تأمل و تجدید نظر نمایند زیرا در روند توسعه، ارزش‌های طبقاتی، خانوادگی، نژادی و سنت‌های اجتماعی اعتبار خود را از دست می‌دهند و ارزش‌های جدیدی بر جامعه حاکم می‌گردد. از این رو در بررسی ارزش‌های اجتماعی جدید عواملی همچون افزایش سوادآموزی، کسب مهارت و تخصص، نوگرایی، اشتغال، رعایت حقوق شهروندی، مسکن مناسب، حفظ محیط زیست و... باید از اولویت‌های یک جامعه باشد. دگرگونی در ارزش‌های اجتماعی را نمی‌توان بر حسب عوامل اجتماعی همچون جغرافیا یا آب و هوا تبیین کرد، بلکه تکوین و پذیرش افکار اجتماعی به چیزی بستگی دارد که خود از جنس اندیشه نیست، افکار محرک نیستند، بلکه واکنش مستقیم یا تصعید یافته منافع مادی‌اند. نخستین همبستگی در ارزش‌های اجتماعی در جامعه‌ای رواج دارد که افکار و گرایش‌های مشترک اعضای جامعه از نظر کمیت و شدت از افکار و گرایش‌های شخصی اعضای آن جامعه بیشتر باشد. این همبستگی می‌تواند به رشد فردیت پرورش یابد. تفاوت میان توافق ارزشی و یکپارچگی ساختاری را می‌توان با اصطلاحات دورکیم بیان کرد، او میان همبستگی مکانیکی و همبستگی ارگانیک تمایز قایل بود (کوزر، ۱۹۷۱: ۱۹۰). با روندی که ارتباطات در جهان امروزی در بین جوامع بشری گسترش می‌یابد، جوامع به سرعت

در حال تغییرپذیری بوده و تحت تأثیر القائات رسانه‌های جمعی جوامع در حال گسست از سنت‌ها و آشنایی با فرهنگ و شیوه‌ی زندگی کشورهای دیگر بویژه غربی هستند، چه اینکه ما می‌توانیم نکات مثبت ارزش‌ها و فرهنگ‌های سایر ملل را در جامعه‌ی خود بپذیریم و در کنار آن با حفظ سنت‌ها و اصالت‌های انسانی خوبی که در فرهنگ اجتماعی خودمان داریم، بتوانیم به سعادت و تعالی جامعه خود کمک نماییم.

بیان مسأله

به طور کلی برای ایجاد توسعه در یک جامعه وجود ارزش‌هایی لازم و ضروری است و با وجود این ارزش‌هاست که انگیزه‌های فردی افراد را برای ایجاد تغییر و رشد در خود و جامعه پدید می‌آورد و قابلیت‌های افراد را شکوفا می‌سازد و در صورتی که ارزش‌های حاکم بر جامعه مثبت و مؤثر باشند و انگیزه‌ی آنها را برای دنیایی امروزی که هر لحظه در تغییر است، تقویت نمایند و عواملی همچون، کسب مهارت، تخصص، نوآوری، کارآفرینی، احترام به حقوق دیگران، پذیرش رقابت آزاد اقتصادی سوادآموزی از عوامل اساسی ارزشها قلمداد نمایند تا بتوانند قدمهای اساسی در پیشرفت و توسعه‌ی اجتماعی و اقتصادی کشور بردارند. زندگی‌مان چیزی جز یک کل انسانی نیست و اگر خواسته باشیم درباره‌ی زندگی و جامعه‌مان دانشی به دست آوریم باید آن را اینچنین در نظر بیاوریم، اگر زندگی‌مان را از زندگی جامعه بگسلانیم در واقع رشته‌ی حیاطمان را بریده‌ایم (کولی، ۱۹۶۶، ۲۸). بنابراین مسأله‌ی اصلی اینجاست که آیا موارد ذکر شده به عنوان ارزش‌های والا و مثبت که نیاز یک جامعه برای توسعه است، از طرف افراد جامعه نیز از ارزش‌های اصلی محسوب می‌گردند یا با توجه به تغییرات سریع و گسترده‌ای که در سطح جوامع در حال رخ دادن است، ارزشهای دیگری جایگزین موارد یاد شده گردیده است و بنابراین شناخت دغدغه‌ها و نظریات اعضای جامعه درباره‌ی اهمیت ارزش‌هایی که باور آنهاست و به آنها پایبند است از عوامل اساسی توسعه‌ی یک جامعه است چرا که بر اساس این شناخت است که می‌توان متناسب با نیاز و خواست آنها برای جامعه برنامه‌ریزی کرد. در این راستا ما در این تحقیق برآنیم که مسأله‌ی ارزشهای

اجتماعی را از نظر شهروندان شهر رزن که در حال گذر از یک زندگی سنتی به شهری است را در بوت‌های نظرسنجی و بررسی قرار دهیم تا بدین طریق تأثیر تغییرات اجتماعی فرهنگی، اقتصادی را بر دیدگاه‌های آنها درباره‌ی ارزش‌های اجتماعی را مورد ارزیابی قرار دهیم.

مفهوم امنیت، یکی از شاخصه‌های کیفیت زندگی در شهرهاست و آسیب‌های اجتماعی از مهمترین پیامدهای مختلف ناامنی به شمار می‌روند (رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵: ۱۷۹). الین می‌گوید: "اگر مردم فضایی را به دلیل عدم راحتی و یا ترس استفاده نکنند عرصه‌ی عمومی از بین رفته است". یکی از مهمترین عوامل تهدیدکننده‌ی حضور مردم در فضاهای عمومی، نشاط و سلامتی را در زندگی روزمره مختل می‌کند و با ایجاد مانع بر سر راه رشد فرهنگی و مشارکت عمومی هزینه‌های زیادی را بر جامعه تحمیل می‌نماید (افتخاری، ۱۳۸۱: ۸). امروزه تهران مهم‌ترین قطب جمعیتی و شهری کشور ماست و حدود یک چهارم جمعیت شهرنشین کشور را در خود جای داده است. تهران ۲/۲۷۰/۰۰۰ نفری با مساحت تقریبی ۱۸۰ کیلومتر مربع در سال ۱۳۴۵ به شهری با حدود ۷/۲۰۰/۰۰۰ نفر و محدوده‌ای به وسعت ۷۰۷ کیلومترمربع در سال ۱۳۹۰ تبدیل شده است. اگرچه با وجود یک کوشش سی ساله برای تمرکززدایی از این شهر، نرخ رشد سالانه‌ی جمعیت شهر تهران از ۴/۱۵ درصد در دهه ۵۵-۱۳۴۵ به ۱/۷ درصد در دهه ۷۵-۱۳۶۵ کاهش یافته، اما در عوض رشد جمعیت و فعالیت به خارج از محدوده‌ی شهر انتقال یافته و موجب شکل‌گیری مجموعه‌ی شهری تهران شده است؛ به طوری که امروزه با اسکان و تمرکز هفت میلیون نفر در شهر تهران و حدود سه میلیون و پانصد هزار نفر جمعیت در بقیه‌ی شهرها و آبادی‌های مجموعه‌ی شهر تهران روبرو هستیم. به علاوه چشم‌انداز آینده‌ی جمعیت تهران نیز نشان می‌دهد که حتی اگر میزان مهاجرت از خارج به داخل مجموعه به صفر برسد و با وجود تداوم همه‌جانبه‌ی کنترل جمعیت و موفقیت سیاست‌های تمرکززدایی باز با پیش‌بینی گزینه‌ی پایین ۱۶ میلیون و ۴۰۰ هزار نفر و گزینه‌ی متوسط ۱۷ میلیون و ۷۰۰ هزار نفر برای افق ۱۴۰۰ روبرو هستیم (مرکز مطالعات

و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران، ۱۳۸۹: ۵، ۹ و ۳۷). بنابراین اولین نکته‌ای که باید به آن توجه نمود پذیرش واقعیت موجودیت تهران به عنوان یک قطب عظیم جمعیتی در حال و آینده است که این موجودیت به سادگی قابل منتفی شدن نیست.

نکته‌ی دیگر، تغییر و تحولاتی است که در نگرش به کلان‌شهرها در دو دهه‌ی اخیر پدید آمده به طوری که امروزه برخلاف طرز تلقی‌های منفی و شهرستیزانه رایج از رشد کلان‌شهرها در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۷۰ این نگرش‌ها جای خود را به در نظر گرفتن نقش مثبت کلان‌شهرها در بسترگشایی توسعه‌ی ملی و دیدگاه واقع‌گرایانه‌تر مدیریت و برنامه‌ریزی توسعه‌ی کلان‌شهری به جای فکر مهار و کنترل رشد شهر داده است (نظریان، ۱۳۸۰: ۳۷). بدین ترتیب با معطوف شدن هر چه بیشتر به سمت مدیریت توسعه‌ی شهری به تدریج توسعه‌ی پایدار شهری و توجه به ابعاد و عناصر آن روندی می‌یابد که به نظریه‌ی غالب در امر سازماندهی فضا مبدل گردد. یکی از مقولاتی که در زمینه‌ی دستیابی به توسعه‌ی پایدار شهری کمتر مورد توجه علمی و عملی قرار گرفته، مقوله‌ی امنیت شهری است. ضرورت پرداختن به مقوله‌ی امنیت از آن جایی مهم می‌نماید که اصولاً توسعه و امنیت رابطه‌ی متقابل و دو سویه دارند. هر یک به دیگری محتاج است و در عین حال هر یک می‌تواند مانعی بازدارنده برای دیگری باشد. مسأله‌ی امنیت شهری در کلان‌شهر تهران از دو بعد قابل توجه است: نخست به دلیل جایگاه ویژه‌ای که تهران در مدیریت اقتصاد ملی و همچنین کنترل و هدایت تمامی امور کشور با توجه به نظام متمرکز دولتی موجود دارد، دوم آنکه به طور کلی کلان‌شهرها زمینه‌ساز انحرافات و نابهنجاری‌های اجتماعی هستند. هم‌اکنون تهران به دلیل شرایط خاص جمعیتی و فضایی -کالبدی خود دارای بالاترین آمار جرم و جنایت در بین شهرهای کشور است و از نظر جرائم شهری تفاوتی فاحش با سایر شهرهای کشور دارد (کلانتری، ۱۳۸۰: ۱۵). امنیت فرآیندی روانی-اجتماعی است که صرفاً بر افراد تحمیل نمی‌شود بلکه اکثر افراد جامعه بر اساس نیازها، علایق، خوسته‌ها و توانمندی‌های شخصیتی و روانی خود در ایجاد و از بین بردن آن نقش اساسی دارند. نکته‌ای که باید به آن توجه شود، نقش و اهمیت وجود

امنیت در بین افراد جامعه در بعد ذهنی در کنار وجود امنیت در بعد عینی است و به همین دلیل، برخی از کارشناسان امنیت را مقدم بر وجود عینی امنیت معرفی می‌کنند (نادری و همکاران، ۱۳۸۸: ۶۲). تأمین امنیت اجتماعی تنها با شناخت رفتارهایی صورت می‌گیرد که به افزایش یا کاهش امنیت در سطح "اجتماع" منجر می‌گردد. برخی از این رفتارها ممکن است در یک اجتماع ناامنی و هراس را پدید آورده و مانع از توسعه‌ی روانی جامعه گردد (نبوی و همکاران، ۱۳۸۹: ۷۴).

ضرورت و اهمیت مسأله

امروزه به دلیل پیشرفت، توسعه و تمدن، امنیت نقش مهمتری به خود گرفته و دامنه‌ی آن، همه‌ی ابعاد کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و روانی زندگی انسان‌ها را در بر گرفته است. این تحولات گرچه مشکلات بسیاری از زندگی انسانها را نسبت به گذشته بهبود بخشیده است، اما آمارها نشان از کاهش امنیت و افزایش ناامنی دارند. ناامنی‌های پیدا و پنهان، طبیعی و انسانی، در زندگی کودکان، زنان، مردان و حتی سالخوردگان با شدت و ضعف، دامنگیر تمام جوامع است (ویسیان و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۵۲۱). در این راستا، پژوهش حاضر به دنبال سنجش میزان تأثیر ارزش‌های اجتماعی بر احساس امنیت اجتماعی در مناطق شهری است. اهمیت بررسی موضوع درباره‌ی احساس امنیت اجتماعی از اینجا ناشی می‌شود که بدون شناخت عوامل مؤثر و مرتبط بر احساس امنیت در افراد، تأمین امنیت اجتماعی در سطح جامعه امکان‌پذیر نخواهد بود. بر این اساس شناسایی تأثیر ارزش‌های اجتماعی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی از پیش شرط‌های اساسی برای برنامه‌ریزی شهر سالم برای ارتقای سطح امنیت اجتماعی است. پژوهش حاضر به همین دلیل در پی شناسایی مهمترین عوامل تأثیرگذار بر امنیت اجتماعی در شهر تهران صورت گرفته است.

پیشینه‌ی مطالعاتی تحقیق

مطالعه تحقیقات پیشین یک بخش عمده از روش علمی است که به محقق کمک می‌کند تا بینش وسیع‌تری نسبت به تحقیقات گذشته و روند فعلی پژوهش خود به دست آورد

بنابراین در ابتدا به اشارات مختصری از یافته‌های این تحقیقات می‌پردازیم:

- ضرابی و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی در شهر مشهد به سنجش احساس امنیت شهروندان با تأکید بر عملکرد پلیس و رسانه‌های جمعی پرداخته‌اند، نتایج این تحقیق بیانگر این است که بین احساس امنیت شهروندان شهر مشهد و شاخص‌های عملکرد رسانه‌ها و پلیس رابطه‌ی معناداری وجود دارد؛ بدین معنا که با عملکرد صحیح رسانه، احساس امنیت شهروندان افزایش خواهد یافت و نشان می‌دهد که انتظار شهروندان از عملکرد پلیس بالاست و هرچه به انتظار شهروندان پاسخ مثبت داده شود، به همان میزان شهروندان احساس امنیت بیشتری خواهند داشت.
- قرایی و همکاران (۱۳۸۹) در تحقیقی به بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری تهران پرداخته‌اند؛ یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که مردم در انتخاب فضاهای ناامن در کل شهر تفاهم نسبی دارند. اکثریت آنها محله‌های پایین شهر، حاشیه‌ی ساختمان‌های نیمه‌کاره و کوچه‌های خلوت تاریک را، فضاهایی با امنیت کم ارزیابی می‌کنند. این حس عدم امنیت، در خیابان‌های شلوغ و مملو از جمعیت کاهش می‌یابد. مردم حضور مؤثر پلیس و نیروی انتظامی، ارتقاء سطح فرهنگی و وجود شرایط مناسب فضا را مهمترین عامل در ایجاد حس امنیت می‌دانند.
- بیات (۱۳۸۸) در تحقیقی به بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی با تأکید بر رسانه‌های جمعی و عملکرد پلیس و بروز جرایم پرداخته، یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که میزان احساس ناامنی از حیث جنسیت، منطقه‌ی محل سکونت، تأهل و جنسیت و سن پاسخگویان متفاوت است. همچنین نوع پرداخت رسانه‌های جمعی بیشترین تأثیر را بر احساس امنیت شهروندان دارد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که عملکرد پلیس در احساس ناامنی تأثیر دارد و شهروندانی که احساس ناامنی بیشتری دارند، انتظار عملکرد قوی از پلیس دارند.
- گروسی و همکاران (۱۳۸۶) به بررسی رابطه‌ی اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در

بین دانشجویان دانشگاه آزاد جیرفت پرداخته‌اند؛ نتایج تحقیق بیانگر این است که دانشجویانی که از گروه‌های قومی متفاوت هستند، احساس امنیت مشابهی ندارند، همچنان که دختران با میزان درآمد متفاوت خانوادگی، از نظر میزان احساس امنیت با یکدیگر تفاوت معناداری دارند. نتایج بیشتر نشان می‌دهد که اعتماد به افراد خاص و نزدیک که روزانه با آنها در تعامل هستند بر سطح امنیت اجتماعی آنها تأثیر دارد و سطح درونی و سطح کلان اعتماد اجتماعی یعنی اعتماد بنیادین و اعتماد عام در این میان تأثیرگذار نبوده است.

- جواد افشار کهن و محمد رحیقی یزدی (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان تأثیر عوامل محیطی و اجتماعی بر احساس امنیت شهری (مورد مطالعه: محلات منتخب شهر یزد)، با استفاده از ابزار پرسشنامه و آزمون‌های ضریب رگرسیون و پیرسون برای تحلیل داده به این نتیجه رسیده‌اند که متغیرهای فضای فیزیکی، قلمروگرایی، نظارت اجتماعی و تعاملات اجتماعی بر روی احساس امنیت تأثیر دارند ولی میان میزان جرم با احساس امنیت رابطه‌ای به دست نیامد. همچنین متغیرهای تصور مردم، دستیابی به امکانات و سخت کردن آماج جرم بر روی میزان جرم تأثیر دارند.
- احمد پوراحمد و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان امنیت شهری؛ فضاهای عمومی بررسی و سنجش سطح امنیت پارک‌های شهری در منطقه‌ی ۲ شهر قم، با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و به شیوه‌ی پیمایشی به این نتیجه دست یافتند که وضعیت امنیت در کل منطقه‌ی ۲ از دید شهروندان مناسب نیست که در این میان شرایط امنیت پارک‌ها در نواحی مجاور با محلات فقیر و حاشیه‌نشین مانند ناحیه‌ی ۳، به علت وضعیت نامناسب اجتماعی، فرهنگی و بویژه اقتصادی، نسبت به سایر نواحی دیگر بغرنج تر است

مبانی نظری تحقیق

ارزش‌های اجتماعی

ارزش‌هایی هستند که بیانگر الگوهای کلی رفتار و هنجارهای کرداری که مورد پذیرش

اعضای جامعه بوده، اعضای جامعه در برابر آنها به وفاق رسیده‌اند و حیات اجتماعی خود را با آنها می‌گذرانند (شهابی و ربانی، ۱۳۸۸). در این تحقیق ابعاد مختلف ارزش‌های اجتماعی به عنوان یکی از متغیرهای مستقل به شرح زیر مورد بررسی قرار گرفته‌اند:

ارجحیت جنسی، خودپنداری طبقاتی، فردگرایی - جمع‌گرایی، عدالت اجتماعی، تقدیرگرایی، غرور ملی و اعتماد بین شخصی

امنیت اجتماعی

در رویکرد سنتی، امنیت اجتماعی به بقای اعضای جامعه توجه دارد و آن دسته از عوامل فیزیکی - مادی که بقای جامعه را تهدید می‌کند به عنوان تهدیدی برای امنیت اجتماعی تلقی شده، از طریق اعمال زور و قدرت در جهت مقابله با آن اقدام می‌شود. در رویکرد مدرن، امنیت اجتماعی به نوع بقای اعضای جامعه توجه دارد و عوامل معنوی، فرهنگی که موجب آسیب‌پذیری شیوه‌های گوناگون زندگی می‌شود، به منزله‌ی تهدید اجتماعی خواهند بود (ضرابی و جمالی نژاد، ۱۳۸۹: ۲۲۸).

پس از جنگ سرد، باری بوزان به بررسی و گسترش مفهوم امنیت پرداخت و مفهوم امنیت اجتماعی را طرح‌ریزی نمود. وی و همکارانش این توسعه‌ی مفهومی را از طریق توجه به ابعاد مختلف امنیت، شامل امنیت اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و نظامی انجام دادند (بیلگین، ۱۹۹۸: ۳۸). وی برای نخستین بار در کتاب «مردم، دولت‌ها و هراس»، مفهوم امنیت اجتماعی را به عنوان یکی از ابعاد امنیت ملی مطرح نمود (بوزان و ویور، ۱۹۹۸: ۴). از نظر بوزان، امنیت اجتماعی زمانی برای فرد مطرح می‌شود که فرد، خود را عضو یک گروه اجتماعی بداند (بوزان و ویور، ۱۹۹۸: ۴). وی معتقد است در بحث امنیت، حوزه‌ای از حیات که فرد خود را به واسطه‌ی مفهوم «ما» بدان متعلق می‌داند و در برابر آن احساس تعهد و تکلیف می‌کند، مورد نظر است؛ بنابراین هر عامل و پدیده‌ای که باعث ایجاد اختلال در احساس تعلق و همبستگی اعضای یک گروه گردد، در واقع

هویت آن گروه را به مخاطره انداخته و تهدیدی برای امنیت اجتماعی آن قلمداد می‌گردد (بوزان، ۲۰۰۰: ۳). بوزان، نقطه‌ی آغازین امنیت را ذهنی و مبتنی بر تصمیم بازیگران معرفی می‌کند؛ او بیان می‌دارد که مسأله‌ی امنیت در اجتماع شناخته می‌شود زیرا بازیگران می‌توانند به آن رجوع کنند و برخی پدیده‌ها را به عنوان تهدید نگاه کنند (ابراهیمی، ۱۳۸۶: ۴۴۴). همچنین بوزان در کتاب «امنیت: چهارچوبی برای تحلیل»، یک بخش مهم از آن را به امنیت اجتماعی اختصاص داده است. از نظر وی امنیت ملی از چند بخش اساسی تشکیل می‌گردد که یکی از آنها امنیت اجتماعی است. دیگر بخش‌ها عبارتند از: بخش نظامی، بخش محیط زیست، بخش اقتصادی و بخش سیاسی. بدین ترتیب وی میان امنیت ملی و امنیت اجتماعی ارتباط ایجاد می‌کند (بوزان و ویور، ۱۹۹۸: ۴۲). گیدنز امنیت اجتماعی را شامل تمهیداتی برای حفظ زندگی اعضای یک جامعه و سپس حفظ راه و روش زندگی آنان می‌داند (گیدنز، ۱۳۷۷: ۶۲۷). ویور «امنیت ساخته و پرداخته شده در اجتماع» را مطرح می‌کند. مدعای وی آن است که باید از رویکردی جامعه‌شناسانه به امنیت نگریسته شود و پس از تحلیل مبانی جامعه‌شناسی امنیت، به تعریف آن همت گمارد (مک کین لای؛ لیتل، ۱۳۸۰: ۴۸). براین اساس، ویور حوزه‌ی امنیت را بر حسب نوعی دوگانگی امنیت دولت و امنیت اجتماعی در نظر می‌گیرد (روی^۱، ۱۹۹۶: ۱۱) و خاطرنشان می‌کند که افراد جامعه نمی‌توانند نسبت به چیزهایی که امنیت و هویت‌شان را تهدید می‌کند احساس مسؤولیت نداشته و آنها را تنها به دولت واگذار نمایند (موتیمر، ۱۳۸۲: ۶۲). وی «امنیت اجتماعی را توانایی جامعه برای حفظ ویژگی‌های اساسی‌اش تحت شرایط تغییر و تهدیدات واقعی و محتمل تعریف می‌کند». (غفاری، ۱۳۹۰: ۱۲۲) تالکوت پارسنز از جامعه‌شناسان معروف، امنیت را از رویکردی جامعه‌شناختی مورد تحلیل قرار داده است. مسأله‌ی اساسی نظریه‌ی تحلیل‌کنش پارسونز، مسأله‌ی «نظم اجتماعی» است (چلبی، ۱۳۷۵: ۱۴). پارسونز جامعه را به خرده سیستم‌هایی تقسیم نموده که هر کدام کارکردی خاص هستند و میزان توانمندی آنان در

ایفای کارکردها، عامل دوام و بقای جامعه است و برعکس، به میزان کاستی در انجام کارکردها، به انسجام و یگانگی جامعه خدشه وارد شده و خطر فروپاشی و زوال، آن را تهدید می‌نماید (نویدینیا، ۱۳۸۵: ۳۹-۳۸). مفهومی که مولار از امنیت اجتماعی مطرح می‌کند با توجه به دگرگونی‌های هویتی ناشی از جهانی شدن و کاهش کنترل حکومت‌ها بر ملت‌هاست که باعث شده است در عصر جهانی شدن «صورت‌های هویتی به منزله‌ی نوعی مقاومت بروز کنند» (صمدی، ۱۳۸۴: ۳۷). از نظر مولار امنیت اجتماعی عبارت است از: «قابلیت حفظ شرایط قابل پذیرش داخلی برای تکامل الگوهای سنتی زبان، فرهنگ، انجمن‌ها، مذهب، هویت ملی و رسوم (موتیمر، ۱۳۸۲: ۶۱).

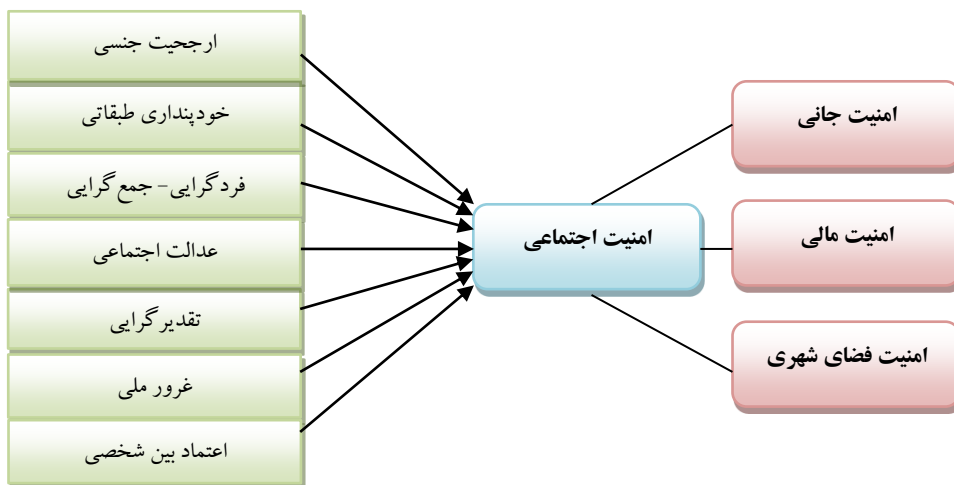
فضای شهری و احساس امنیت اجتماعی: با توجه به دیدگاه کسانی چون میتار، پست مدرن‌ها، روان‌شناسان اجتماعی، مکتب کارکردگرای ساختاری (تئوری تعامل تمایز یافته) و نظر دورکیم (تئوری آنومی)، دیدگاه مربوط به محیط زندگی، نظریه‌ی پنجره‌های شکسته (نظریه نامدنی) و تئوری اختلال و بی‌نظمی اجتماعی که معتقد است فضای شهر از جمله عوامل تأثیرگذار بر احساسات افراد به ویژه‌ی احساس امنیت آنان است. افرادی که در فضای فیزیکی-اجتماعی سالمی به سر می‌برند به لحاظ ایمن بودن محیط اطرافشان ضریب امنیت بالایی را نسبت به کسانی دارند که فضای اطرافشان آکنده از اختلالات و بی‌نظمی‌هایی است که باعث به وجود آمدن ناامنی در جسم و روان‌شان می‌گردد و ضریب امنیت آنان را کاهش می‌دهد (بهیان و فیروزآبادی، ۱۳۹۲: ۱۰۸). فیکر هرگونه ناهنجاری در فضای شهری را مقدمه‌ی ناامنی به شمار آورده و انبوهی جمعیت جوان در شهرهای بزرگ را خطری برای امنیت پایدار شهری می‌داند. به نظر وی مسائل عمده‌ی کلان‌شهرها مهاجرت فزاینده‌ی روستا-شهری و شهرهای کوچک به شهرهای بزرگ، حاشیه‌نشینی و جمعیت فقیر شهری است که می‌تواند به ناپایداری امنیتی منجر شود (رهنمایی و پورموسوی، ۱۳۸۵: ۱۸۱). موضوع امنیت محل سکونت آنقدر برای شهروندان مهم است که در برخی از جوامع مانند فرانسه به محلات و شهرکهای دارای نرخ بالای آسیب‌های اجتماعی به عنوان محل امنیت، محله‌های حساس، مسأله‌دار،

شهرک‌های ممنوعه - تقریباً مشابه اصطلاحاتی که در افکار عمومی جامعه‌ی ما به عنوان محله‌های خلاف، خطرناک و ... جاری است اطلاق می‌شود. ناامنی محله‌های مسکونی تنها مختص برخی جوامع خاص نیست بلکه در اکثر کشورهای جهان مشاهده می‌شود (نوروزی و فولادی سپهر، ۱۳۸۸: ۱۴۰).

سرمایه‌ی اجتماعی و امنیت اجتماعی

در جستجوی رابطه‌ی بین عوامل فردی و اجتماعی و ترس از جرم، محققان علوم اجتماعی نظریه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی متوسل شده‌اند، هم به عنوان یک توضیح ممکن و هم به عنوان یک منبع بالقوه در سطح اجتماعی که می‌تواند برای ارتقای امنیت اجتماعی محل زندگی به تحرک واداشته است (زنگی‌آبادی و زنگنه، ۱۳۹۰: ۴۹). کلمن، سرمایه‌ی اجتماعی را مجموعه‌ای از منابعی می‌داند که در روابط خانواده و سازمان اجتماعی محلی وجود دارند و برای رشد اجتماعی یا شناختی یک کودک یا جوان مفیدند. به عقیده‌ی وی این منابع برای افراد مختلف متفاوتند و می‌توانند امتیاز مهمی را برای توسعه‌ی سرمایه‌ی انسانی کودکان و جوانان ایجاد کنند. وی معتقد است سرمایه‌ی اجتماعی عبارت از ارزش آن جنبه از ساختار اجتماعی است که به عنوان منابعی در اختیار اعضای یک گروه یا یک سازمان قرار می‌گیرد تا بتوانند به اهداف و منافع خود دست یابند. همچنین وی در نظریه‌ی خود، سرمایه‌ی انسانی را هدف غایی مطرح کرده و سرمایه‌ی اجتماعی را به عنوان ابزاری برای رسیدن به سرمایه‌ی انسانی قلمداد می‌کند و با استفاده از این مفهوم به دنبال شناخت نقش هنجارها و ارزش‌ها در داخل خانواده یا شبکه‌های اجتماعی است تا از این طریق بتواند موجب تقویت سرمایه‌های انسانی شود (کلمن، ۱۹۸۸). سرمایه‌ی اجتماع بالا در جامعه موجب آسایش و آرامش افراد، ایجاد امنیت در جامعه و در بعد اقتصادی ایجاد رفاه و همیاری اقتصادی، افزایش مشارکت سیاسی و اعتماد مسؤولان، دوام و استحکام خانواده و رواج ارزش‌های اجتماعی مثبت و همکاری و اطمینان می‌شود و برعکس نبود سرمایه‌ی اجتماعی موجب رواج جو بی‌اعتمادی، فردگرایی و خود خواهی، عدم توجه به دیگران و عدم روحیه‌ی همکاری و یاری، رشد انحرافات

اجتماعی و فروپاشی خانواده می‌گردد. بنابراین توجه به آن، چگونگی شکل‌گیری و یا کاهش سرمایه‌ی اجتماعی و عوامل مؤثر بر این روند می‌تواند ما را در شناخت بهتر این عامل مهم و جلوگیری از فرسایش آن و روش‌های بازتولید و حفظ آن یاری رساند (شایگان، ۱۳۸۸: ۶۴). رابرت پاتنام یکی از نظریه‌پردازان حوزه‌ی سیاست، سرمایه‌ی اجتماعی را مجموعه‌ای از ویژگی‌های زندگی‌های اجتماعی نظیر شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد می‌داند که مشارکت‌کنندگان را قادر می‌سازد تا به شیوه‌ای مؤثرتر، اهداف مشترک خود را تعقیب کنند و در نهایت، با اتحاد مبتنی بر اعتماد و تعاون به اهداف خود نائل شوند. از نظر وی، اعتماد و ارتباط متقابل اعضا در شبکه منابعی هستند که در کنش‌های اعضای جامعه موجود است و همین عناصر می‌توانند راه را برای نیل به منافع متقابل هموار کنند و این منافع فراتر از سطح فردی هستند که در سطح ملی مطرح می‌شوند (پاتنام، ۱۳۸۰: ۶۷). سرمایه‌ی اجتماعی به دو صورت بر امنیت اجتماعی تأثیر می‌گذارد: یکی اینکه هر قدر اعتماد و آگاهی مردم نسبت به پلیس و فعالیت‌های آن بیشتر باشد، زمینه‌ی مشارکت آنها بالاتر می‌رود. اولین پیامد آن پوشش فقر اطلاعاتی احتمالی پلیس در زمینه‌ی آسیب‌های اجتماعی و جرایم مختلف است. این امر خود باعث کاهش انواع هزینه‌ها برای پلیس می‌شود. دیگر اینکه هر قدر سرمایه‌ی اجتماعی پلیس نزد مردم بالاتر رود، میزان کنترل اجتماعی درونی افزایش می‌یابد و از کنترل بیرونی پلیس کاسته می‌شود. این امر پلیس را به عنوان بخشی از مردم نه قسمتی از حکومت که وظیفه‌ی آن ایجاد امنیت برای مردم است معرفی می‌کند که در واقع، تحقق شعار پلیس جامعه‌محور خواهد بود. در این حالت با افزایش میزان اعتماد، سرعت عملکرد، بهبود وضعیت آماری و بهبود عملکرد را در نزد پلیس برای مهار جرایم خواهیم داشت.

شکل شماره ۱: مدل مفهومی تحقیق

فرضیه‌های تحقیق

- ۱) عدالت اجتماعی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است.
- ۲) تقدیرگرایی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است.
- ۳) اعتماد بین شخصی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است.
- ۴) ارجحیت جنسی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است.
- ۵) ارزش‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی تأثیرگذار است.

روش تحقیق

روش مورد استفاده در این پژوهش روش پیمایشی است. جامعه‌ی آماری این تحقیق را ساکنان مناطق ۲۲ گانه‌ی شهر تهران تشکیل می‌دهند که طبق سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ شامل ۸۱۵۴۰۵۱ نفر است. در این تحقیق بهترین شیوه برای نمونه‌گیری، نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم است. بدین دلیل که شهر تهران شامل مناطق مختلفی است که خانواده‌ها در آن‌ها زندگی می‌کنند، بنابراین نمونه‌ی آماری تحقیق به این روش از ساکنان شهر تهران برابر ۳۸۵ نفر انتخاب گردیده است.

جدول شماره ۱: اطلاعات جمعیتی شهر تهران به تفکیک مناطق

منطقه	تعداد خانوار	زن	مرد	جمعیت	منطقه	تعداد خانوار	زن	مرد	جمعیت
۱	۱۴۱۴۲۶	۲۲۳۴۵۶	۲۱۶۰۱۱	۴۳۹۴۶۷	۱۲	۷۶۶۲۸	۱۱۸۵۷۹	۱۲۲۱۴۱	۲۴۰۷۲۰
۲	۲۰۵۸۸۳	۳۲۰۰۸۷	۳۱۲۸۳۰	۶۳۲۹۱۷	۱۳	۸۹۵۸۲	۱۳۹۳۲۱	۱۳۶۷۰۶	۲۷۶۰۲۷
۳	۱۰۶۰۴۶	۱۶۵۴۹۱	۱۴۸۶۲۱	۳۱۴۱۱۲	۱۴	۱۵۳۶۴۹	۲۴۰۲۱۱	۲۴۴۱۲۲	۴۸۴۳۳۳
۴	۲۷۰۹۴۸	۴۳۱۳۷۷	۴۲۹۹۰۳	۸۶۱۲۸۰	۱۵	۱۹۲۶۱۰	۳۱۳۴۲۷	۳۲۵۳۱۳	۶۳۸۷۴۰
۵	۲۵۵۳۳۳	۴۰۲۴۵۳	۳۹۱۲۹۷	۷۹۳۷۵۰	۱۶	۸۹۹۲۸	۱۴۳۲۲۵	۱۴۴۵۷۸	۲۸۷۸۰۳
۶	۷۳۲۱۲	۱۱۹۲۲۹	۱۱۰۷۵۱	۲۲۹۹۸۰	۱۷	۷۵۸۷۲	۱۲۳۲۲۵	۱۲۵۳۶۴	۲۴۸۵۸۹
۷	۱۰۸۷۲۸	۱۵۹۷۲۰	۱۵۰۰۲۵	۳۰۹۷۴۵	۱۸	۱۱۵۱۵۱	۱۹۱۷۴۵	۱۹۹۶۲۳	۳۹۱۳۶۸
۸	۱۲۵۷۵۷	۱۹۲۶۰۳	۱۸۵۵۱۵	۳۷۸۱۱۸	۱۹	۷۰۳۴۹	۱۱۹۸۶۹	۱۲۴۴۸۱	۲۴۴۳۵۰
۹	۵۰۵۹۱	۷۷۷۷۲	۸۰۷۴۴	۱۵۸۵۱۶	۲۰	۱۰۴۲۷۵	۱۷۰۰۰۲	۱۷۰۸۵۹	۳۴۰۸۶۱
۱۰	۱۰۴۷۲۰	۱۵۲۸۰۲	۱۵۰۰۵۰	۳۰۲۸۵۲	۲۱	۵۰۳۸۱	۸۰۶۶۷	۸۲۰۱۴	۱۶۲۶۸۱
۱۱	۹۸۵۵۶	۱۴۶۰۰۷	۱۴۲۸۷۷	۲۸۸۸۸۴	۲۲	۳۸۱۰۶	۶۳۴۸۲	۶۵۴۷۶	۱۲۸۹۵۸

جدول شماره ۲: ابعاد سه گانه امنیت در مناطق شهری

پرسشنامه		ابعاد	متغیر
آلفای کرونباخ	تعداد گویه		
۰/۶۸	۸	خالی گذاشتن منزل، پارک ماشین در خیابان، حمل پول نقد، استفاده از زیورالات، خرید از طریق آگهی روزنامه، ترس از کیف قاپی، ترس از سرقت در مکان‌های شلوغ، رعایت ایمنی بخاطر ترس از سرقت	مالی

پرسشنامه		ابعاد	متغیر
آلفای کرونباخ	تعداد گویه		
۰/۷۱	۹	تردد در ساعات پایانی شب، ترس از اذیت و آزار، تردد با مسافرکش شخصی، رفتن به پارک، فرستادن فرزند در مسیر طولانی به مدرسه، پذیرفتن خوراکی از آدم غریبه، دوستی با افراد غریبه، ترس از اراذل و اوباش، نداشتن نگرانی فکری	جانی
۰/۷۳	۶	ترافیک بغرنج شهری، آشفتگی وسایل نورپردازی شهری، احساس آرامش هنگام تردد در فضای شهری، مبلمان آزاردهنده‌ی شهر، آشفتگی المان‌های شهری، ترکیب ناموزون شبکه‌ی ارتباطی شهر	فضای شهری

یافته‌های تحقیق

▪ با توجه به این که عدالت اجتماعی، تقدیرگرایی، اعتماد بین شخصی و ارجحیت جنسی متغیرهای کمی هستند و در این فرضیه‌ها به تأثیرگذاری آنها بر تغییر امنیت اجتماعی پرداخته می‌شود به برازش مدل رگرسیونی می‌پردازیم. اما قبل از آن با توجه به اینکه شرط برقراری رابطه‌ی بین دو متغیر در رگرسیون خطی الزامی است لذا در ابتدا وجود رابطه‌ی میان دو متغیر را با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون آزمون می‌کنیم:

فرضیه	متغیرها	تعداد	مقدار ضریب همبستگی	سطح معناداری (۰۵/۰)
۱	عدالت اجتماعی و امنیت اجتماعی	۳۸۵	۵۴/۰	۰۰۰/۰
۲	تقدیرگرایی و امنیت اجتماعی		۶۳/۰	۰۰۱/۰
۳	اعتماد بین شخصی و امنیت اجتماعی		۶۱/۰	۰۰۷/۰
۴	ارجحیت جنسی و امنیت اجتماعی		۴۳/۰	۰۰۰/۰

میزان ضریب همبستگی میان متغیرهای مستقل و امنیت اجتماعی به تفکیک در جدول بالا ارائه شد که همگی نشانگر وجود رابطه‌ی مستقیم است. بدین معنا که با افزایش (یا کاهش) متغیرهای مستقل شاهد افزایش (یا کاهش) امنیت اجتماعی هستیم. با توجه به سطح معناداری این روابط که کوچکتر از ۰/۰۵ محاسبه شده‌اند، می‌توان نتیجه گرفت که بین متغیرهای مستقل و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. حال پس از تأیید وجود رابطه میان این متغیرها، می‌توان به برازش مدل رگرسیونی پرداخت.

فرضیه	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۵۴/۰	۲۹/۰	۳۴/۰	۱۳۰۲/۰
۲	۶۳/۰	۳۹/۰	۴۱/۰	۷۶۲۵/۰
۳	۶۱/۰	۳۷/۰	۳۶/۰	۴۱۰۱/۰
۴	۴۳/۰	۱۸/۰	۲۳/۰	۲۶۹۹/۰

جدول بالا نشان دهنده‌ی ضریب همبستگی، مجذور آن یعنی ضریب تبیین، ضریب تبیین تعدیل شده و خطای استاندارد برآورد است.

سطح معناداری (۰۵/۰)	F	مدل
۰۰۰/۰	۱۱۳/۶	۱
۰۰۵/۰	۴۰۲/۶	۲
۰۰۷/۰	۷۱۵/۲	۳
۰۰۰/۰	۷۹۹/۳	۴

جدول بالا تحلیل واریانس برازش رگرسیونی را نشان می‌دهد که در آن مقدار آماره F و همچنین سطح معناداری (۰/۰۰) برای مدل‌ها نشان داده شده است. با توجه به اینکه در همه‌ی مدل‌ها مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است، می‌توان معناداری رگرسیون و در نتیجه تأثیرگذاری متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را استنتاج نمود.

▪ با توجه به اینکه ارزش‌های اجتماعی یک متغیر کمی است و در این فرضیه‌ها به تأثیرگذاری آن بر تغییر امنیت اجتماعی پرداخته می‌شود، به برازش مدل رگرسیونی می‌پردازیم. اما قبل از آن با توجه به اینکه شرط برقراری رابطه بین دو متغیر در

رگرسیون خطی الزامی است بنابراین در ابتدا وجود رابطه میان دو متغیر را با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون آزمون می‌کنیم:

متغیرها	تعداد	مقدار ضریب همبستگی	سطح معناداری (۰/۰۵)
ارزش‌های اجتماعی و امنیت اجتماعی	۳۸۵	۶۲/۰	۰۰۰/۰

میزان ضریب همبستگی میان متغیرهای عدالت اجتماعی و امنیت اجتماعی برابر با ۰/۵۴ محاسبه شده است که این میزان نشانگر وجود رابطه‌ی مستقیم است؛ بدین معنا که با افزایش (یا کاهش) عدالت اجتماعی شاهد افزایش (یا کاهش) امنیت اجتماعی هستیم. با توجه به سطح معناداری این رابطه که برابر با ۰/۰۰ است و کوچکتر از ۰/۰۵ محاسبه شده است بنابراین بین عدالت اجتماعی و امنیت اجتماعی رابطه وجود دارد. حال پس از تأیید وجود رابطه میان این دو متغیر می‌توان به برآزش مدل رگرسیونی پرداخت.

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۶۲/۰	۲۹/۰	۳۶/۰	۴۲۱۵/۰

ضریب همبستگی دو متغیر ارزش‌های اجتماعی و امنیت اجتماعی برابر ۰/۶۲ و مجذور آن یعنی ضریب تبیین برابر $R^2 = 0/38$ و ضریب تبیین تعدیل شده نیز برابر $R^2 = 0/36$ است. به عبارت دیگر در حالت تعدیل یافته ۰/۳۶ درصد از واریانس متغیر امنیت اجتماعی توسط متغیر مستقل یعنی ارزش‌های اجتماعی تبیین و پیش‌بینی می‌شود.

مجموع مربعات	درجه‌ی آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معناداری (۰/۰۵)
۳۳۶/۰	۱	۳۳۶/۰	۳۱۵/۷	۰۰۰/۰
۰۵۹۱/۰	۳۸۳	۷۷۰/۲۱		
۱۱۸/۰	۳۸۴	-		
رگرسیون				
باقیمانده				
کل				

جدول بالا تحلیل واریانس برآزش رگرسیونی را نشان می‌دهد که در آن مجموع مربعات میانگین مربعات، درجات آزادی، مقدار آماره $F(7/315)$ و همچنین سطح معناداری (۰/۰۰) نشان داده شده است. با توجه به اینکه مقدار سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ به

دست آمده است، می‌توان معناداری رگرسیون را استنتاج نمود.

سطح معناداری (۰/۰۵)	t	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		مدل
		Beta	خطای استاندارد	B	
۰۰۱/۰	۴۳۴/۱۲	--	۵۲۳/۰	۳۱۱/۲	(ثابت)
۰۰۱/۰	۴۵۸/۳	۱۸/۰	۱۶۴/۰	۱۷۵/۰	ارزش‌های اجتماعی

جدول بالا برآورد ضریب مدل رگرسیونی را نشان می‌دهد. ضریب رگرسیون برای متغیر ارزش‌های اجتماعی برابر ۰/۱۷۵، مقدار خطای استاندارد ۰/۱۶۴ و ضریب استاندارد برابر ۰/۱۸ به دست آمده است. با توجه به اینکه مقدار آماره t برابر ۳/۴۵۸ به دست آمده و سطح معناداری (برابر ۰/۰۰۱) کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده است می‌توان معناداری ضریب متغیر ارزش‌های اجتماعی و تأثیر آن بر متغیر امنیت اجتماعی را تأیید کرد. به عبارت دیگر $\epsilon + (\text{ارزش‌های اجتماعی}) = ۰/۱۸ = \text{امنیت اجتماعی}$ همانطور که در معادله بالا مشاهده می‌گردد، متغیر استفاده ارزش‌های اجتماعی بر متغیر امنیت اجتماعی تأثیر دارد که این تأثیر به ازای ۰/۱۸ تغییر در مقادیر متغیر ارزش‌های اجتماعی، به اندازه‌ی ۱ واحد در متغیر امنیت اجتماعی تغییر ایجاد می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

امنیت اجتماعی از پیامدهای مهم نظم، انسجام و پایداری به ارزش‌های اجتماعی و پیش‌شرط بنیادین توسعه و پیشرفت جامعه است که با توسعه و گسترش شهرنشینی اهمیت مضاعفی به خود گرفته، به نحوی که اگر شهروندان یک جامعه امنیت نداشته باشند نمی‌توان انتظار داشت که افراد جامعه به شکوفایی استعدادهای خود دست یابند. در نتیجه سرمایه‌ی اجتماعی-انسانی قادر نخواهد بود در توسعه‌ی اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی نقش مهمی ایفا کند و ساختار شهری نیز از رشد و توسعه بازمی‌ماند. در همین حال امنیت موجب اعتماد به دولت و شهروندان دیگر می‌شود و امکان

مشارکت و توسعه‌ی همه جانبه را فراهم خواهد آورد. با توجه به اهمیت مسأله‌ی امنیت در هر جامعه‌ای و اینکه رسیدن به امنیت به عنوان بعد ذهنی امنیت، از مهمترین انگیزه‌های انسان در درازای زندگی است، پس شناخت میزان امنیت در فضای شهری و عوامل مؤثر بر آن دارای اهمیت فراوان است. به دلیل اینکه در پژوهش حاضر بین میزان امنیت بر حسب ارجحیت جنسی تفاوت مشاهده گردید و مشخص شد که زنان نسبت به مردان کمتر امنیت می‌کنند، بنابراین نهادهای نظارتی می‌توانند با ترویج برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی و همچنین تأمین امنیت در اماکن و فضاهای عمومی، خیابان‌ها، کوچه‌ها (به خصوص در شب)، پارک‌ها و موجبات ارتقاء امنیت را در بین زنان فراهم آورند. ایجاد سرمایه‌ی اجتماعی در بین ساکنان شهر در سطوح محلات، سرمایه‌ی اجتماعی که ترکیبی از مؤلفه‌های داشتن روابط و کسب آگاهی از یکدیگر و اعتماد و مشارکت نسبت به هم، همسایه و محله باعث می‌شود، ساکنان امنیت خاطر بیشتری نسبت به همدیگر داشته باشند. کمبود نیروی انسانی متخصص و تجهیزات و منابع لازم موجب کندی روند اجرای امور می‌گردد و این امر مشکل عمده‌ای در راه جامعه‌محوری و در راه مشارکت و ارتباط شهروندان با پلیس است. عدم امکانات لازم در کلانتریها موجب نگرانی و دلسردی کارکنان و مراجعان است باید سعی شود کمبود نیروی انسانی متخصص و امکانات با برنامه‌ریزی و مدیریت برطرف گردد و زمینه‌ی مشارکت شهروندان با پلیس فراهم آید.

منابع

- ابراهیمی، نبی‌اله. (۱۳۸۶). تأملی بر مبانی و فرهنگ کپنهاگ، فصلنامه‌ی سیاست خارجی، سال ۲۱، شماره‌ی ۸۲، صص ۴۵۸-۴۳۹.
- افتخاری، اصغر. (۱۳۸۱). ساختار و تأویل امنیت، فصلنامه‌ی مطالعات راهبردی (درآمدی بر روش‌شناسی تفسیری)، سال پنجم، شماره‌ی اولف شماره‌ی پیاپی ۱۵، بهار ۱۳۸۱، صص ۳۰-۱۱.
- افشارکهن، جواد و رحیقی یزدی، محمد. (۱۳۹۲). تأثیر عوامل محیطی و اجتماعی بر احساس امنیت شهری (مورد مطالعه: محلات منتخب شهر یزد)، فصلنامه‌ی مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال دوم، شماره‌ی هشتم، صص ۷۸-۵۹.
- بهیان، شاپور و فیروزآبادی، آمنه. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهرها (مطالعه‌ی موردی: شهر کرمان)، فصلنامه‌ی مطالعات جامعه‌شناختی شهری، سال سوم، شماره ششم، بهار ۱۳۹۲، صص ۱۲۲-۱۰۳.
- بیات، بهرام. (۱۳۸۸). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی با تأکید بر رسانه‌های جمعی عملکرد پلیس و بروز جرایم، مجله‌ی انتظام اجتماعی، سال اول، ۳۱-۵۵.
- پاتنام، روبرت. (۱۳۸۰). دموکراسی و سنت‌های مدنی (تجربه‌ی ایتالیا و درس‌هایی برای کشورهای در حال گذار)، ترجمه‌ی محمد تقی دلفروز، چاپ اول، تهران: دفتر مطالعات و تحقیقات سیاسی وزارت کشور، صص ۴۳۱.
- پوراحمد، احمد؛ مهدی، علی و مهدیان بهمن میری، معصومه. (۱۳۹۲). امنیت شهری؛ فضاهای عمومی بررسی و سنجش سطح امنیت پارک‌های شهری در منطقه ۲ شهر قم، نشریه‌ی پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال دوم، شماره‌ی پیاپی ۵، شماره‌ی اول، صص ۲۴-۱.
- چلبی، مسعود. (۱۳۷۵). جامعه‌شناسی نظم؛ تشریح و تحلیل نظری نظم اجتماعی، تهران: نشر نی.
- رهنمایی، محمدتقی و پورموسوی، سید موسی. (۱۳۸۵). بررسی ناپایداریهای امنیتی کلان‌شهر تهران بر اساس شاخصهای توسعه‌ی پایدار شهری، پژوهش‌های جغرافیایی،

- شماره ۵۷، پاییز ۱۳۸۵، صص ۱۹۳-۱۷۷.
- زنگی‌آبادی، علی و زنگنه، مهدی. (۱۳۹۰). سنجش احساس امنیت اجتماعی در بین شهروندان شهرهای کوچک و مرزی (مطالعه‌ی موردی: شهر خواف)، *فصلنامه‌ی دانش انتظامی*، سال سیزدهم، شماره‌ی اول، صص ۶۵-۴۲.
- شایگان، فریبا. (۱۳۸۸). نقش سرمایه‌ی اجتماعی پلیس در جلب همکاری مردم در جهت برقراری نظم و امنیت، *فصلنامه‌ی امنیت و نظم*، سال دوم، شماره‌ی اول، بهار ۱۳۸۸، صص ۷۹-۵۹.
- صمدی، جمیل، سجایی، جلیل و عین‌الله فیضی. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر عناصر اجتماعی بر امنیت اجتماعی در شهر سنج، *پژوهشنامه‌ی علوم اجتماعی*، سال سوم، شماره ۳، ۱۵۵ - ۱۸۲.
- ضربایی، اصغر و جمالی‌نژاد، مهدی. (۱۳۸۹). بررسی نقش مدیریت هماهنگ شهری در تحقق بخشی میزان امنیت اجتماعی؛ مورد پژوهی: استان اصفهان، *نشریه‌ی مدیریت شهری*، شماره‌ی ۲۶، صص ۲۴۰-۲۲۵.
- شهابی، سیامک و ربانی، رسول. (۱۳۸۸). تحلیلی بر ارزش‌های اجتماعی جوانان مناطق روستایی اصفهان و عوامل مؤثر بر آن، *مجله‌ی مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای*، سال اول، شماره اول، تابستان.
- غفاری، غلامرضا. (۱۳۹۰). *سرمایه‌ی اجتماعی و امنیت انتظامی*، چاپ اول، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- قرایی، فریبا؛ راد جهانبانی، نفیسه؛ رشیدپور، نازیلا. (۱۳۹۲). بررسی و سنجش حس امنیت در مناطق مختلف شهری، *مجله‌ی آرمانشهر*، شماره چهارم، تابستان.
- کلاتری، محسن. (۱۳۸۰). *بررسی جغرافیایی جرم و جنایت در مناطق شهر تهران*، پایان‌نامه‌ی دوره‌ی دکتری دانشگاه تهران، استاد راهنما: دکتر محمد تقی رهنمایی.
- کلمن، جیمز. (۱۹۸۸). *بنیادهای نظریه‌ی اجتماعی*، ترجمه‌ی منوچهر صبوری. چاپ اول. تهران: نشر نی، صص ۴۹۱.
- کوزر، لوئیس. (۱۹۷۱). *زندگی و اندیشه بزرگان جامعه‌شناسی*، ترجمه‌ی محسن ثلاثی.
- کولی، چارلز هورتون. (۱۹۶۶). *مکتب شیکاگو*، چاپ اولی، ۱۹۹۶؛ استراوس، ۱۹۹۶.

- گروسی فرشی، میر تقی؛ مانی، آرش و بخشی پور رودسری، عباس. (۱۳۸۶). بررسی ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و احساس شادکامی در بین دانشجویان دانشگاه تبریز، **فصلنامه‌ی روانشناسی دانشگاه تبریز**، ۱۴۳-۱۵۸.
- گیدنز، آنتونی. (۱۳۷۷). **پیامدهای مدرنیته**، ترجمه‌ی محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز.
- مرکز مطالعات و تحقیقات شهرسازی و معماری ایران. (۱۳۸۹). **مجموعه شهری تهران**، گزیده مطالعات طرح.
- مک کلین لای، آردی؛ لیتل، آر. (۱۳۸۰). **امنیت جهانی؛ رویکردها و نظریه‌ها**، ترجمه‌ی اصغر افتخاری، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- موتیمر، دیوید. (۱۳۸۲). **فراسوی استراتژی، اندیشه‌ی انتقادی و مطالعات امنیتی نوین**، ترجمه‌ی محمود عسکری، **فصلنامه‌ی مطالعات راهبردی**، پاییز.
- نادری، حمدالله؛ جاهد، محمدعلی؛ شیرزاده، مهین‌دخت. (۱۳۸۸). **بررسی احساس امنیت اجتماعی و سرمایه‌ی اجتماعی مطالعه‌ی موردی شهر اردبیل**، **فصلنامه‌ی مطالعات امنیت اجتماعی**، سال ۸، شماره ۲۱، بهار ۱۳۸۹، صص ۸۷-۵۹.
- نبوی، سید عبدالحسین؛ حسین‌زاده، علی حسین؛ حسینی، سیده هاجر. (۱۳۸۹). **بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی**، **فصلنامه‌ی جامعه‌شناسی کاربردی**، سال بیست و یکم، شماره پیاپی ۴۰، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۹، صص ۹۶-۷۳.
- نظریان، اصغر. (۱۳۸۰). **طرح تحقیقاتی و پیرامون، معاونت پژوهشی دانشگاه تربیت معلم تهران**.
- نوروزی، فیض‌الله و فولادی سپهر، سارا. (۱۳۸۸). **بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹-۱۵ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن**، **فصلنامه‌ی راهبرد**، سال هجدهم، شماره ۵۳، زمستان ۱۳۸۸، صص ۱۵۹-۱۲۹.
- نویدنیا، منیژه. (۱۳۸۲). **درآمدی بر امنیت اجتماعی**، **فصلنامه‌ی مطالعات راهبردی**، سال ششم، شماره مسلسل ۱۹.
- _____ . (۱۳۸۵). **گفتمانی پیرامون امنیت اجتماعی**، **فصلنامه‌ی مطالعات امنیت اجتماعی**، معاونت اجتماعی و ارشاد ناجا - مرکز مستندات اجتماعی، شماره چهارم و پنجم.

- ویسیان، محمد؛ زمانی، صادق؛ عین‌شاهی، محمد. (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر توسعه‌ی امنیت پایدار (مطالعه‌ی موردی: استان کردستان)، مقالات همایش ملی شهرهای مرزی و امنیت؛ چالش‌ها و رهیافت‌ها، دانشگاه سیستان و بلوچستان، ۳۰ و ۳۱ فروردین ۱۳۹۱، صص ۲۵۲۱-۲۵۳۵.

- Bilging, Pinar; Both, Ken; Jones, Richard Wyn (1998). "Security studies: The next stage?" Inverno 98, N 48-2.
- Buzan, Barry (2000), "Security Studies: Beyond Strategy". (www.Yorku.ca/dmutimer*securitystudies.htm)
- Buzan, Barry; Weaver, Ole (1998). Liberalism and security: the contradictions of the liberal leviathan, Copenhagen peace research institute (COPRI) Working papers.
- Roe. Paul (1996). The societal security dilemma" Copenhagen peace research institute (COPRI) Working papers.